

της Μακρακώμης of Makrakomi

MINISTRY OF EDUCATION & RELIGIOUS
AFFAIRS, CULTURE & SPORTS
14th Ephorate of Prehistoric
& Classical Antiquities

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΔ' Εφορεία Προϊστορικών
& Κλασικών Αρχαιοτήτων

Η ακρόπολη The akropolis

SWEDISH INSTITUTE AT ATHENS

ΣΟΥΗΔΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

M.A.L.P.

M.A.L.P.

**ΜΑΚΡΑΚΟΜΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ
LANDSCAPES PROJECT**

2011-2015

**ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΜΑΚΡΑΚΩΜΗΣ**

2011-2015

Η ακρόπολη της Μακρακώμης επιστέφει την διπλή κορυφή ενός υψώματος γνωστού σήμερα ως «Προφήτης Ηλίας» ή «Κάστρο», στα νότια του χωριού Πλατύστομο, στο βόρειο της κοιλάδας του Σπερχειού στην Κεντρική Ελλάδα.

Ο οχυρωματικός περίβολος είναι κτισμένος κατά το ακανόνιστο ορθογώνιο ή ισόδομο τραπεζιόσχημο σύστημα και χρονολογείται στα τέλη του 4ου - αρχές 3ου αι. π.Χ. Αποτελεί μια από τις οχυρώσεις τις οποίες κατασκεύασαν οι Αιγιάνες για τον έλεγχο των ορεινών περασμάτων της Όθρυος, δια των οποίων η κοιλάδα του Σπερχειού συνδέεται με την Θεσσαλία.

Η μεγάλη συγκέντρωση κεραμικής και τα ορατά οικοδομικά κατάλοιπα στη θέση «Αστέρια», στους ανατολικούς πρόποδες του λόφου της ακρόπολης, υποδεικνύουν την πυκνή κατοίκηση της θέσης σε όλη τη διάρκεια των ελληνοιστικών χρόνων.

The citadel (acropolis) of Makrakomi crowns the double summit of the hill known today as "Prophetis Ilias" or "Kastro", situated to the south of the village of Platistomo, within the Spercheios valley in Central Greece.

The fortification walls were constructed using irregular ashlar or isodomic trapezoidal masonry and can be dated to the end of the 4th - beginning of the 3rd c. BC. It forms part of the system of fortifications constructed by the Aenians in order to control the mountain routes running between Thessaly and the Spercheios valley.

Large concentration of pottery as well as visible building remains in the area known as "Asteria", in the foothills immediately to the east of the acropolis, indicate the dense pattern of activity at the site throughout the Hellenistic period.

2012 © ΙΔ' Εφορεία Προϊστορικών
& Κλασικών Αρχαιοτήτων
Κάστρο Λαμίας - 35 100 Λαμία
τηλ.: +30 22310 29992 • fax: +30 22310 46106
website: www.idepka.gr • e-mail: idepka@culture.gr
Σουηδικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο
Μητσαίων 9, 117 42 Αθήνα
τηλ.: +30 210 9232102 • fax: +30 210 9220925
website: www.sia.gr • e-mail: swedinst@sia.gr

Κείμενα - Γενική Επιμέλεια:
Μαρία-Φωτεινή Παπακωνσταντίνου - Arto Penttinen

2012 © 14th Ephorate of Prehistoric
and Classical Antiquities
Castle of Lamia - 35 100 Lamia
tel: +30 22310 29992 • fax: +30 22310 46106
website: www.idepka.gr • e-mail: idepka@culture.gr
Swedish Institute at Athens
Mitsaion 9, 117 42 Athens
tel: +30 210 9232102 • fax: +30 210 9220925
website: www.sia.gr • e-mail: swedinst@sia.gr

Texts - Editorial Supervision:
Maria-Fotini Papakonstantinou - Arto Penttinen

Περιγραφή του προγράμματος Description of the research program

Το Μ.Α.Λ.Ρ. περιλαμβάνει:

- Επιφανειακές έρευνες στις πλαγιές και στους ανατολικούς πρόποδες του λόφου της ακρόπολης. Κατά τη διάρκειά τους καταγράφονται, περιγράφονται και φωτογραφίζονται διαγνωστικά ευρήματα, χωρίς περισυλλογή
- Καταγραφή αρχιτεκτονικών λειψάνων με χρήση ταχύμετρου και συσκευής GPS
- Μελέτη και περιγραφή αρχιτεκτονικών καταλοίπων
- Πραγματοποίηση γεωφυσικών ερευνών
- Διάνοιξη δοκιμαστικών ανασκαφικών τομών
- Γεωμορφολογικές δοκιμές δειγματοληψίας για να διαμορφωθεί ένα ομοίωμα διάβρωσης καθώς και να καταγραφεί η γεωμορφολογική ιστορία της περιοχής.
- Πραγματοποίηση επισκέψεων στα περίχωρα της κοιλάδας του Σπερχειού, φωτογράφιση ορατών αρχιτεκτονικών λειψάνων και καταγραφή πληροφοριών χώρου με συσκευή GPS χειρός για τη δημιουργία βάσης δεδομένων
- Τελική αναφορά των αποτελεσμάτων των ερευνών και δημοσίευσή τους.

The M.A.L.P. research program includes:

- Surface survey and field walking on the eastern slopes and foothills of the acropolis. During these surface investigations archaeological finds are recorded through digital photography and written descriptions, but without being collected.
- Architectural remains visible on the surface are recorded using a GPS device.
- Study and description of architectural remains in the area.
- Excavation of trial trenches.
- Geomorphologic testing and sampling in the research area, in order to create an erosion model and to record the geomorphologic history of the area.
- Visits to sites in surrounding area of the Spercheios valley, including photography of visible architecture and recording of spatial information with a hand held GPS for the construction of a site database.
- The production and publication of a final report of the results of the investigation.

Συνεργαζόμενοι φορείς και σκοποί του προγράμματος Co-operative members and the aims of the project

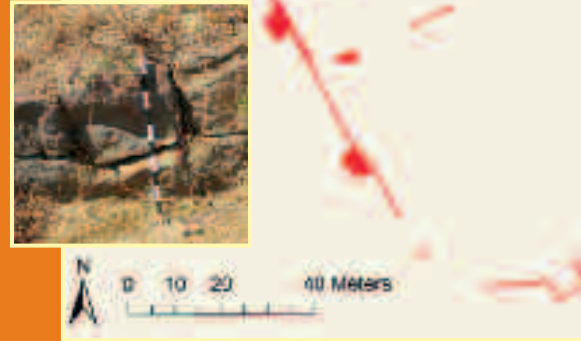
Η έρευνα στην περιοχή της ακρόπολης της Μακρακώμης είναι μια συνεργασία της ΙΔ' Εφορείας Προϊστορικών & Κλασικών Αρχαιοτήτων με το Σουηδικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο. Από το 2011 έχει λάβει τη μορφή 5ετούς διεπιστημονικού προγράμματος εγκεκριμένου από το ΥΠΠΟΤ, υπό τη διεύθυνση της κ. Μ.-Φ. Παπακωνσταντίνου, προϊσταμένης της ΙΔ' Ε.Π.Κ.Α. & 24ης Ε.Β.Α. και του κ. Α. Penttinen, δ/ντή του Σουηδικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου. Στην επιστημονική ομάδα συμμετέχουν επίσης οι αρχαιολόγοι Α. Bonnier, Μ. Nilsson, Κ. Ψαρογιάννη, Λ. Σταυρογιάννης, Α. Κραβαρίτη, Η. Βομάν και J. Klange.

Η γεωφυσική έρευνα πραγματοποιείται υπό τη δ/νση του καθ. Α.Π.Θ. κ. Γρ. Τσόκα. ενώ τη στρωματογραφική/παλαιοντολογική και γεωμορφολογική διερεύνηση έχουν αναλάβει αντίστοιχα οι καθ. Γ. Συρίδης και Κ. Βουβαλίδης.

Αντικείμενο της έρευνας αποτελεί μια οχυρωμένη ελληνιστική ακρόπολη στο βάθος της κοιλάδας του Σπερχειού κοντά στη σύγχρονη κωμόπολη Μακρακώμη και η ευρύτερη κατανόηση της στρατηγικής σημασίας ολόκληρης της περιοχής, διαχρονικά. Επίσης περιλαμβάνει τη μελέτη της επίδρασης διάφορων γεωμορφολογικών διαδικασιών στην διαμόρφωση του παλαιοσάνγλυφου της περιοχής.

The archaeological investigation in the area of the acropolis of Makrakomi is part of an interdisciplinary co-operation project carried out by the 14th Ephorate of Prehistoric and Classical Antiquities at Lamia and the Swedish Institute at Athens. The project is authorized by the Greek Ministry of Culture and has been running since 2011 under the direction of Ms M.-F. Papakonstantinou, director of the 14th E.P.C.A. & 24th E.B.A. and Mr A. Penttinen, director of the Swedish Institute at Athens. Other members of the scientific team are archaeologists A. Bonnier, M. Nilsson, K. Psarogianni, L. Stavrogiannis, A. Kravariti, H. Boman and J. Klange.

Geophysical research is undertaken by Mr. Gr. Tsokas, professor of A.U.Th., while stromatographic

analysis, paleontological and geomorphological investigations are carried out under the direction of professors G. Siridis and K. Vouvalidis.

The main objective of the research program is to examine the acropolis in the vicinity modern town of Makrakomi, as part of the increasingly dense system of habitation and fortifications within the Spercheios valley, and to understand the strategic significance of the area during the Hellenistic period. The project also aims to investigate the impact of various geomorphological processes that help us to understand the paleoenvironment of the area.

Τα πρώτα αποτελέσματα της έρευνας Preliminary results of the investigation

Ο μεγαλύτερος όγκος του επιφανειακού υλικού αποτελείται από κεραμική χονδροειδή και λεπτότεχνη, σκωρίες από την παραγωγή μετάλλου, υφαντικά βάρη και μεγάλη ποσότητα θραυσμάτων κε-

ραμίδων, η οποία, σε συνδυασμό με τα αρχιτεκτονικά κατάλοιπα, υποδηλώνει την ύπαρξη δομημένου περιβάλλοντος και την άσκηση διαφορετικών δραστηριοτήτων εντός των τειχών της ακρόπολης καθώς και στις ανατολικές πλαγιές της.

Η κύρια φάση κατοίκησης του χώρου ανάγεται στους ελληνιστικούς χρόνους και συγκεκριμένα στον ύστερο 4ο και σε όλη τη διάρκεια του 3ου αι. π.Χ. και βρίσκεται σε αντιστοιχία με την χρονολόγηση του οχυρωματικού περιβάλλου. Περιορισμένα στοιχεία υποδηλώνουν τις απαρχές της κατοίκησης στους ύστερους κλασικούς χρόνους και τη συνέχισή της μέχρι στους ρωμαϊκούς χρόνους. Η απουσία επιφανειακών ενδείξεων μετά την εποχή αυτή θέτει ένα σαφές όριο για την χρονική λήξη της δραστηριότητας στην περιοχή κατά την αρχαιότητα.

A large amount of surface material including coarse and fine pottery, slag residue from metal working, loom weights and a vast quantity of tiles have been recorded in connection with architectural remains. These finds indicate the existence of a structural environment and the performance of different activities in the intramural area of the acropolis as well as on its eastern slopes.

The primary phase of habitation dates to the Hellenistic period and specifically to the late 4th century and the whole of the 3rd c. BC, corresponding neatly to the construction date of the fortification wall. Only a very small amount of finds provide evidence of activity at the site before the late 4th c. BC as well as continuation of habitation in the Roman period. The apparent absence of archaeological surface material from the first millennium AD sets a probable limit for activity in the area during antiquity.